

Zala 1921. november 27. – 1921. december 16.

Kis ember nagy bottal

Háborús idill

Írta: Halis István

Úgy tetszik mintha már hallottuk volna ezt a nevet: Mumor.

Mintha régtől fogva ismernénk valahonnan ezt a szót, s mintha értenénk is, csak hirtelenében nem tudjuk megmondani mit jelent?

Mumor egy falu neve Göcsejben. Avar utódok lakják, kik őslakók voltak már akkor, mikor a magyarok bejöttek a hazába. Lehet, hogy éppen azért tetszik nekünk ismerősnek a zengzetes szó, mert avar nyelvből származik.

Lakói valami ódon kiejtéssel beszélnek. Árpád nevét úgy mondják: Árpod, ahogyan írva van az ó-szövetségi szentírásban az eredeti nyelven. Ahelyett „a számár”, így szólnak „e szomár”, s mondásközben kissé feléd is legyintenek a kezükkel, tehát a címet bátran magadra veheted. Pedig a világért se vonatkozathatják rád, bár jókedvűek és a tréfát szerelik.

Máig is majdnem állandóan kint élnek a természetben, mint a meseidőben az aranykor emberei. Barátjuk a nagy mindenség és ők szeretik a földet meg a szőlőhegyet, mely táplálékot ad.

Vasút, villanyvilágítás, táviró, telefon s a civilizáció egyéb kényelme nincs az egész környéken. Talán ez az oka, hogy a lakók elégedettek és becsületesek. S hogy nem kíváncsiak az ismeretlen világra. Akit pedig a katonáskodás vagy egyéb csapás kiragad a falujából, siet vissza, hogy ott haljon meg az ősi gunyhóban, ahol született.

A világ-felforgató háborúnak szele eljutott Mumorba is. A hadüzenet után mindjárt behívtak néhány embert, köztük a pásztort, Pajzs Adorjánt. A behívottak nagyrészt gyerekes családapák voltak már, s községi pénzen fogadott kocsin, dalolva mentek a vasút legközelebbi állomására s onnan Kanizsára a kaszárnyába. Magyar nemzetiszínű pántlikával díszített kalapjukat vidáman lengették a kánikulai fényes napsugárban. Miért ne legyenek jókedvűek, habár háborúba kell is menni? Hiszen a jövődőtől nem fél előre az okos ember? (Mintha ismernék Zrínyi Miklós híres mondását: „Sors bona, nihil aluid.”)

Bár a harcmezőről kevés rózsaszínű levelező lapot küldöttek haza, de azért a kis faluba jöttek a hírek látatlanul is, szinte csodálatosan. S a hírek nemcsak a naponkinti sebesült szállítmányokról szóltak, melyek az ezred székhelyére érkeztek, hanem azokat a titkokat is tudták, melyeket a katonai intézőség különbeni fejvesztés mellett betakart: hogy a mumoriak közül kiket vittek a szerb harctérre s kiket az oroszok ellen.

A terhes események dacára múlt az idő. A német császár ugyan vigasztalt bennünket, hogy a háborúnak vége lesz, mire a fák levelei lehullanak, – de eltűnt egy egész háborús esztendő és már másodszor is lehullott a fának levele anélkül, hogy a nagy harcnak vége szakadt volna, mikor izenet jött Mumorba:

– Pajzs Adorján ott fekszik a városban, Kanizsán, a gimnáziumi kórházban. Nincs nagy baj csak, lövés érte.

Pajzsné a hírre síráshoz fogott rémületében. Mert ha azt mondják „nincs nagy baj”, akkor bizonyosan meghal az ura. Aztán elvesztik a pásztori hivatalt és nyomoroghat a két gyermekével. S még meg sem látogathatja az urát, mert nincs, aki addig a csordát őrizze. Ilyen tréfát csinál a mindennapi kenyér a szegény emberrel.

A tíz éves Jóska, meg a hét esztendőös Bábi mit tehettek volna mást, mint segítettek sírni az anyának, míg egyszer csak a versenysírás közben azt mondja Jóska:

– Én elmegyek Kanizsára, megnézem az édes apámat!

A pásztorgyerekeket nem szokta a sors dédelgetni s azért már kicsi korukban hozzászoknak az önálló cselekvéshez. Az anya nem is lett más ellenvetést, mint azt:

– Nem találsz te oda, Jóska.

Tudniillik a város tíz órai út felnőtt embernek. Hát még gyerekeknek? Kocsin és vasúton való utazás pedig szóba se jöhetett. Nincs pénz.

Jóska legyintett egyet a kezefejével, mi azt jelentette, hogy neki semmi az egész, úgymint jár egész nap. Nagyobb akadály volt ennél a Bábi kijelentése, hogy ő is elmegy. S mikor azt mondták rá, hogy lehetetlenség, akkor még keservesebben sírt.

Az anya nem tudott ellenállani, mert csordultig volt a szíve fájdalommal. Ezért nemcsak abba egyezett bele, hogy Jóska elmenjen, hanem azt mondta, hogy Bábi is vele mehet, ha jól viseli magát.

A szegény asszonynak szinte könnyebbségére szolgált, hogy a szomorú napokban tervezgethetett. Jövő vasárnap lesz az indulás és három, legfőlegb négy nap múlva a gyerekeknek vissza kell érkezni. A városban föl kell keresniök Zsiga bácsit, ki kocsis „a nagykoksmában”, az majd elvezeti őket a kórházba.

Amíg a vasárnap elérkezett, addig Bábi olyan rendkívüli szorgalmat fejtett ki a disznók őrzésében, hogy semmiképp sem lehetett az ígéret megadása előtt kitérni. Aztán nincs is annyi dolog most november végén, mikor már fagy is volt, meg korai tél is mutatkozott egy kis havazással. Már csupán a makkoló disznók járnak ki, s az is kevés, mert a háború által felvert magas áron a sertések jó részét eladták a gazdák. (Akkor rettenetes magas volt az áruk s négy év múlva hússzal drágább lett.) Különben az anya bízott abban, hogy arra a néhány napra, míg a gyerekek távol lesznek, a község ad „segítséget”, hogy el tudja látni a dolgát.

Vasárnapig folytonosan készültek az útra. Különösen az enivalóról kellett gondoskodni. Ezért Jóska tarisznyájába akkora kukoricakenyér került, mekkora csak belefért. A kenyér nem készült háborús lisztből, mert olyant esznek máskor is. Bábinak a kosarába pedig két szép darab szalonna helyeztetett el, melyből az apának is fognak adni, hogy finom hazait ehessék.

Olyan pompásan el voltak látva, hogy ha megéheznek útközben, hát akár meleg ételt is ehetnek: Jóska tud gallyat szedni és tüzet rakni, s meg is tudja pörkölni a

szalonnát. Pedig az a világ legfelségesebb eledele. Bábi is tud segíteni a gallyszedésben meg a pörkölésben. De legkivált az evésben.

Tiszta ünneplő ruhába öltözött Jóska is, Bábi is. Igaz, hogy vászon a fehéreneműjük, de nem is szakad olyan hamar, mint a hitvány gyolcs. Az is igaz, hogy a csizmájuk akkora, mint a felnőtt embereké, de legalább elfér azokban jókora csomó szalma, mely nem engedi megfázni a lábat. Meg aztán a nagy csizmában gyorsan lehet haladni, mert ha jól nekiiramodnak, hamarjában meg se tudnak állani. Viszi őket a csizma.

Minden szükségessel ilyen gazdagon ellátva vasárnap még sötét hajnalban az anya rábízta Bábit Jóskára s annyit mondott útravalónak:

– Vigyázz, mert a városban megcsalják a falusi embert és hamar megbüntetik!

Jóska persze rándított egyet a vállán és azt mondta:

– Nem kell engem félteni!

És a két gyerek elindult Isten hírével. Csúnya ködös idő volt, csak tíz óra felé tisztult ki annyira, hogy valamit látni lehelett. De a gyerekek nem tévesztették el az útirányt, mert a tájékozásban nagy tapasztalatuk volt. Vidáman lépegettek. Olyan szépnak találták azt a szomorú időt, akárcsak a nyári nap ragyogott volna. Hogyne örülnének, mikor az édes apjukhoz mennek?

Imitt-amott pihenni kellett a Bábi iránt való tekintetből. S mégis csak hidegen ették a szalonnát, mert a sütéshez való időt meg akarták takarítani. Aztán úgy is pompásan ízlett a füstölt szalonna, melyre fölséges vizet ittak egy itató-kútnál és eszükbe se jutott, hogy kolerát kaphatnak.

Mire délután négy óra tájban besötétedett, szerencsésen beértek egy kis községbe. Ott éjjeli szállás után kellett nézni. De ez csak gyerekjáték volt, olyan könnyen ment. Hiszen odahaza kioktatták őket, mit csináljanak. Egyszerűen beállítottak a legelső viskóba: csakugyan az volt a pásztorlakás.

Persze kaptak szállást. A földhöz ragadt szegények segíteni szoktak egymáson. A pásztor felesége főtt krumplit is adott a gyermekeknek vacsorára s annyira kínálhatta őket, hogy teljesen jóllaktak.

Így aztán nem csoda, ha szépeket álmodtak a bika-istálló padlásán az illatos szénában.

Másnap még reggelit is kaptak. Sült tököt. Az meg olyan pompás eledel, hogy meg se lehet érteni, miért hiányzik a mágnások asztaláról?

Mivel pedig a vándoroknak sietni kellett, hogy minél előbb elérjenek vágyuk helyére, azért reggelizés után mindjárt elindultak. Gyorsan lépegettek és keveset beszéltek. Az eredmény az volt, hogy már délelőtt 10 óra tájban a városban voltak.

És gyönyörködtek mindenben. Az emberek nagy része csak azt látja, hogy poros, füstös a város. És kiállhatatlannak találja a folytonos lármát. Hát ez a két gyerek csupa különös szépséget talált benne.

De azért sok furcsaságot is látott Jóska a sok gyönyörűség mellett. Hogy például a városi ember miért szalad valamennyi, mikor mehetne tisztességesen is s hogy miért mosolyog valamennyi, ha őket meglátják? Talán azt találják nevetségesnek, hogy a fiúnak furkós bot van a kezében, a kis lány pedig kosarat hordoz a karján?

Vagy talán éppen azt nevetik, hogy ők csizmában járnak, mikor a városban sárga cipőt viselnek a katonák is? (Akkor még sárga cipőben feszítettek a magyar bakák s Pilsenben ezredparancs tiltotta meg a sárga bakancs viselését, mert a cseh hölgyek sok ballépést csináltak a sárga cipő miatt s így az erkölcs volt veszélyeztetve.)

Egy másik ember nevetve megszólítja őket:

– Hova igyekeztek, gyerekek?

Ilyenkor bátran feleli Jóska:

– A nagy korcsmába!

A városiak nevetnek, mikor Jóska még hozzáteszi:

– A Zsiga bácsihoz!

A nevetők mind többen gyülekeznek körük: kíváncsi és csúfolódó. Egy öreg úr is odavetődik, ki közelebb lép Jóskához és barátságosan mondja:

– Itt a városban nincsen nagy kocsmá, Zsiga bácsi pedig sok van, azért nehéz lesz megtalálni. Hanem majd én elvezetlek benneteket valahová, mert gondolom, hogy melyik vendéglő az. Gyertek csak velem.

Jóska becsülettudóan megbillentene a kalapját a mutató ujjával és azt kérdezte:

– Kit tisztelhetünk az úrban?

Erre az öreg úr is elneveti magát:

– Én olyan ráérő ember vagyok, ki sétálásért kap fizetést. Vagyis nyugdíjállományban vagyok.

Jóska elértette. Meglökte Bábi kezét s azt súgta:

– Tréfál ám ez a bácsi, mert senkinek sem fizetnek sétálásért!

Bábi mosolyogva biccentett fejével: érti.

Pedig az öregúr igazat mondott: mint volt miniszteri tisztviselő nyugdíjaztatta magát, mikor a felesége ebben a városban egy házat örökölt. Azóta sétálgatással tölti az időt s mégis húzza fizetését. A kis városban tisztelték jó módja miatt, méltóságos címe miatt s mert sógora volt egy valóságos miniszternek.

Jóskának feltűnt, hogy az öreg urat olyan alázatosan köszöntik. Mit félnek tőle? Lám, ő bátran felelget mindenre, amit útközben kérdez. Elmondja, ki az a Zsiga bácsi, s hogy mi dolguk lesz a gimnáziumban. Az öregúr biztatja:

– Bizonyosan megtaláljuk mindkettőt: Zsiga bácsit is, meg az édes apátokat is.

Amint mendegélnek, Jóska felhasználja tapasztalásra a menetkörü időt is. A falusi gyerek fürkésző eszét sok dolog ragadja csudálkozásra.

Például a gyalogjáró, mely végnélküli hosszúságban nyúlik, mégis egy darab kőből van. Hol lehetett akkora követ találni s hogyan lehetett ide hozni? Aztán azokat a nagy lámpásokat, melyek a magas vasoszlopokon függenek, hogyan gyűjtják meg? Milyen hosszú lajtorja kell oda?

Az öreg úr megmagyarázta, hogy a kőutat aszfaltnak hívják és nem hozzák egy darabban, hanem úgy öntik. Az ívlámpákra meg azt mondta, hogy csak úgy maguktól gyulladnak ki, mikor egy kicsi billentyűt elfordítanak. Villám ég bennük.

Ezen persze nevetett Jóska. Kitalálta, hogy megint tréfál a városi úr a falusi gyerekekkel. Mert az „aszfal” öntését még el lehetne hinni, de az igazán lehetetlen, hogy a lámpás magától gyullad meg.

Eközben messze bementek a városban, és minél beljebb értek, annál több katonával találkoztak. Jóska büszkén súgta hűgának: „Látod, ilyen az édes apánk is.” Bábi aztán jól megbámulta őket, hogy otthon elmondhassa, milyenek.

Egyszer csak megáll az öreg úr és azt mondja:

– Itt az Arany Korona. Azt hiszem, ez lesz a „nagykocsmá”, mert ennek nagy udvara van és ide járnak a falusi kocsik. Gyerünk be, majd megkeressük Zsiga bácsit!

Bevitte a két gyereket a vendégbe, hol a pincérnek azt mondta, hogy a gazdát küldje be. Egy katonaruhában lévő ember jelentkezett, hogy ő a vendéglős, s hogy csakugyan nála van Zsiga bácsi kocsis minőségben, de csak délután jön haza, mert még tegnap utast vitt Letenyére. Addig a gyerekek várhatnak a többi kocsisnál, vagy a vendéglő udvarán.

Ekkor az öregúr mosolyogva kérdezte a vendéglőstől:

– Hát ön is katona?

A korcsmáros szintén mosolygott:

Igenis kérmásan, méltóságos uram, mint népfölkelő teljesítek tizedesi rangban helyi szolgálatot. Így a vendégeimről is gondoskodhatom!

Jóska azonban nem engedte magát becsapatni. Bábit is figyelmeztette:

– Ne hidd el ám Bábi, mert csak tréfa az egész! Furcsa volna, ha a katona lehetne korcsmáros. Hisz akkor az édes apánk is katonaruhában őrizhetné a disznókat!

Babi nevetve biccentett, hogy érti a tréfát. Aztán Jóska azzal a kívánsággal állott elő, hogy most elmennek a gimnáziumba, megkeresik apjukat. Köszöni a vendéglős engedelmét, nem maradnak az udvaron. Mire azt mondta az öreg úr:

– Igazad van fiam. Ne várjunk mink a Zsiga bácsira. Menjünk a gimnáziumba!

Útközben dicsérte a Koronást:

– Ugye milyen jó ember? Mindjárt megengedte, hogy ottmaradhassatok. Ma mindenki jó ember. A háború jobbat tett bennünket.

Jóska jóváhagyólag intett a fejével s azt súgta Bábinak:

– Mindenki jó ember, csak szeretnek tréfálni a falusi gyerekekkel.

Külömben az öregúr igazán jó emberek mutatkozott. Nem kímélte fáradságát és elment a kórházzá alakított gimnáziumhoz, ahol azonban szuronyos baka állt őrt, ki nem engedte őket bemenni, hanem tudtul adta a parancsot:

– Most nem szabad bemenni, mert csak délután három órától ötig lehet beteget látogatni, amint ki is van írva a kapura!

– Igaza van, hiszen az ajtón az írás. Nohát addig elviszlek benneteket ebédelni, gyerekek! Aztán majd visszajövünk. Szólt az öregúr.

Jóska bizonykolta, hogy maga is idetalál másodszer.

– No majd meglátjuk, egyelőre menjünk ebédre! – mondja barátságosan az öregúr, és másik utcába vezeti a két gyereket.

Jóska látott az utca közepén méltóságosan lépkedő cifraruhás embert, ki megnézni való hatalmas alak volt árvalány hajas kalapja és sujtásos ruhájában. A gyerekek megkérdi:

– Ki ez?

Az öregúr megint tréfál:

– Ez rendőr. Elmegy az utcán fölfelé, aztán megfordul és visszajön lefelé. Ez a hivatalos dolga. Mindenre vigyáz, még a szalmaszálra is. Látjátok, hogy járás közben milyen figyelmesen nézeget jobbra-balra: nem lát-e valami gyanúsat? Mert akkor mindjárt intézkedni fog.

Jóska erősen töri a fejét, hogy mi ez az „intézkedés”. A töprengést látva az öregúr nevet a bajusza alatt, de azért viszi őket odább, míg egy kapu előtt megáll. Azt mondja:

– Én most elválok és haza megyek, de ti csak menjetek be ezen az ajtón. Ez a gyermek otthon, hol ingyen adnak ebédet. Ott bent majd hozzátok fog jönni egy néni és megkérdi, mit akartok. Ti mondjátok el, hogy az édes apátok sebesült katona, akkor a néni szíves lesz, mert fejébe vette, hogy kötelessége a csatába vonultak gyerekeit gondozni, s azért engem, a hites férjét már másfél év óta árvagyerekké tett. Ő az én feleségem, azért nem megyek be. Csókoljatok kezét neki és ne féljetek tőle, bár egy kicsit olyan, mint a vasorrú bába, ki gyerekeket eszik!

Jóska mosolyog a tréfás beszéden, Bábi is. Nem fognak félni.

Bementek. Egy szobába kerültek, hol hosszú asztalok mellett már sok gyerek zajongott és evett. A falusi gyerekek elé egy néni lépett, ki egészben öregesnek látszott: kissé nehéz a mozgása, fénytelen a szeme; (a természet gorombaságának jelei), hanem a részletekben fiatal volt: fogsora fehér, hajzata fekete, arca piros. Festeni nem lehet szebben. (A művészet finomságának jelei.) Kedveskedő hangon kérdezte:

– Mit hoztatok gyermekeim?

Bábi hirtelen elhúzódott Jóska háta mögé, mert hátha mégis vasorrú bába a szép néni?

Jóska azonban nem félt, egyik keze a furkós botot fogta, a másik pedig a Bábit, s így nem volt módjában a néni odatartott fehér kezét megsókolni. Disznók őrzése mellett ilyen divatra különben sem szoktatják rá az embert. Ellenben a néni szemébe nézve bátran felelt:

– Ide küldtek, hogy itt a beteg katonák gyerekeinek enni adnak.

A néni mosolygott, s megsimogatta a Jóskát is Bábit is bármennyire húzódoztak. Egyáltalán nem látszott emberevőnek Barátságosan mondta:

– Jó helyre küldöttek benneteket. Kaptok nagyszerű ebédet, csak üljetek ide!

Padra telepítette őket, s eledelt rakott eléjük. A két gyereknél kissé nehezen ment az evés, mert asztalról meg tányérból kellett eszközölni, és „űjeg”-pohárból inni, aztán bajmolódnunk kellett kanállal, villával. Meg sokféle szokatlan ceremóniával járt.

De hát utoljára is csupán az a lényeges az evésnél, hogy az ember fel tudja tátani a száját. Ezt pedig megcselekedte Jóska is, Bábi is. Úgy jól laktak meleg eledelkkel, mint akik ritkán jutnak hozzá. A végén szépen megnyalták a kanalukat, ami szintén fölséges élvezet azoknak, akiknek fogalmuk sincs arról, mennyire megbotránkoznak rajta az illemtanárok.

Ebéd után Jóska megfogta Bábi kezét és elbúcsúzott:

– Köszönjük szépen a néni szívességét, Isten fizesse meg!

Aztán siettek kifelé, s ez által öntudatlanul még egy második kézcsókot is megtakarítottak.

Mikor ismét az utcán voltak, egyelőre nem tudtak mihez fogni. Még alig múlt dél, s a katonák már ebédelni bevonultak tanyáikba, tehát azokat nem lehet elnézegetni. A kórházba se lehetett menni. Így aztán a drága időt a két gyerek más iránybani tapasztalat szerzésre használta fel: a boltokat nézegették, az üveg alatt levő csudaszép dolgokat.

Gyönyörű holmik vonták magukra a tekintetet. Egyik kirakatban fehér bárányt láttak, amelyiknek baba ült a hátán. Másikban egy kis csacsi állott, amelyiknek az oldalán lévő két kosárban apró cikor-tojások voltak. Valamennyi bolt ablakából Mikulások öltögették piros nyelvüket. Jóska elragadtatva mondta:

– Látod Bábi, milyen szépek? Aztán milyen hegyes a fülük? Bábi szólani is alig tudott boldogságában, csak biccengetett a fejével és annyit mondott: „Ühüm!”

De mégis legjobban tetszett Jóskának egy csikó, melyiknek olyan szőre volt, mint az igazi lónak. Bábi pedig egy rózsaszínű disznót szeretett meg, amelyiknek lyuk volt a hátán, hogy krajcárt lehessen beletenni és olyan kövér volt, hogy talán még az öspörösnek sincs annyi pénze, mennyit el lehetne a disznó gömbölyűségében elhelyezni.

A két gyerek egészen a kirakat üvege mellé szorult, hogy minél jobban lásson. A fölséges élvezet közben egyszerre valaki hátrarántotta Jóskát a nyakánál fogva, s rákiáltott:

– Féltre az útból, kölyök!

A váratlan támadásra Jóska eltántorodott, azonban olyan ügyesen kalimpált a kezével meg a nagy csizmájával, hogy nem vágódott el, hanem csupán térdre esett a fél lábával. De az arca egészen vérbe borult n nagy felindulástól és úgy látszott, az anyai tanács kárba vesz, mert felsuhintotta furkós botját, hogy megtámadóját leüsse. Hanem ekkor elébe ugrott Bábi és rémült hangon, de mégis suttogva mondta:

– Jaj, ne bántsd Jóska! Ez nagy úr. De azért megveri az Isten!

A nagyúri mivoltot abból állapította meg Bábi, mert az erdőn a múltkori vadászatkor látott embert, aki ilyen sárga csizmaszárt viselt, és akit szolgabírónak szólítottak.

És csakugyan úr volt, aki Jóskát megpöndörítette. A gellénházi bérlőnek a fia: Keller Gyurka, kit, mivel nem szorult rá, a megye tiszteletbeli főjegyzőjévé neveztek ki. A vele lévő szép leány pedig félig-meddig a menyasszonya. Unokája annak az öreg úrnak, ki Jóskát és Bábit kalauzolta.

Keller Gyurka, amint láttuk, nagy erejű, tréfás legény. Különben a vármegye első gavallérja, mert két ízben segédkezett olyan párbajnál, melynél vér folyt. Nagy erejét kimutatta minden lépten nyomon, s csupa szokásból lódította meg Jóskát is. Mint „nélkülözhetetlen” fölmentetett a hadbavonulástól, melyet mindig zúgolódva emlegetett, mert emiatt nem mehet a csatamezőre és nem kaszabolhatja le a muszkát ahogyan szeretné.

Hanem azért minden vitézsége sem mentette volna meg Jóska furkós botjától. De megtette a lehetetlent Bábi gyenge szava, mert Jóska leeresztette botját Bábi könyörgésére, aztán úgy adta ki rettenetes mérgét, hogy fújt egyet és nagyot kiáltott:

– Menjünk innen!

Hanem annak a kis féregnek, Bábinak, ezt az együgyű szavát: „azért megveri az Isten”, aligha meg nem hallották valahol, mert pár perc múlva félelmes kiáltozás hallatszott az utca felső részéből:

– Dühös kutya! Fusson mindenki! Dühös kutya jön!

Az utcán lévő emberek abban a szempillantásban úgy szétrebbentek, mint a pelyhek, ha rájuk fúj valami jó tüdejű ember.

A kutya pedig szalad az utcán. Nem fut nagyon gyorsan, inkább csak úgy „gyentet”. Hanem a szája nyitva van s ez még inkább megrémíti az embereket. Persze dühös kutya, mert nyitott a szája. Borzadás fog el mindenkit. Rettentő szerencsétlenség érzete akasztja meg a higgadt gondolkodást. A kapuk alá futott emberek látták, hogy a veszett állat éppen a gyerekek felé fut. A reménybeli kis menyasszonyt annyira megbénítja a rémület, hogy nem képes mozdulni sem. Csak áll. Reszkető lábával egy tapodtat sem bír tenni s végül éppen akkor esik össze a kirakat előtt, mikor odaér a veszedelem.

Bábi is meg van. ijedve. Persze Jóska mellé húzódik, tudja, hogy ott védelmet talál. Jóska pedig figyelve néz előre s mikor látja, hogy a kutya elől nem lehet már kitérni, elveti a furkós botot, aztán egy hirtelen mozdulattal ledobja nyakából a tarisznyát s azt kiáltja:

– Vigyázz a tarisznyára Bábi!

Másik pillanatban lerántja magáról a kabátját és ügyesen rádobja az éppen odaérő kutyának a fejére. Két karjával rászorítja, mire földhöz csapódik a kutyával együtt, hanem azért nem engedi, hogy az állat kihúzhassa a fejét a kabát alul. Rátérdel és úgy tartja leszorítva. Felszabadult egyik kezével a kutya lábait ragadja meg és hátraszól a hűgának:

– Bábi, vágd le a spagótot a tarisznyaszíjról!

Bábi kioldja a szíjra kötött spárgát, a fiú pedig felemeli a kutya hátulsó lábait és azt mondja:

– Kösd össze ezt a két lábat!

Bábi keze kicsit reszket, de azért megköti. Azután következik az első lábak összekötése. Az már könnyebben ment. Erre az állat egészen tehetetlenné vált. Jóska tehát felvette kabátját s diadalmasan szólt:

– No kutya, most harapj, ha tudsz!

És ezt a rémületes eseményt fél lépésnyire kellett a menyasszonynak végignézni. Még pedig egyedül, mert Keller Gyurka mindjárt a kezdetén eltűnt valahova. A három gyereken kívül (mert hiszen még gyerek volt a jövőbeli menyasszony is) nem volt senki a közelben, sőt az utcán sem.

A szalmaszálla is vigyázó rendőr a túlsó oldalon egy kapualjba húzta magát. Az emberek is biztos ablakokból szemlélték a rémületes eseményt. Mikor azonban látták, hogy le van győzve a kutya, innen is, onnan is előlopakodtak. Hamarjában tele lett néppel az utca. A gyerekek mellett lévő csoporthoz odafutott a rendőr is és borzasztó hangon elkiáltotta magát:

– Félre innen, akinek kedves az élete, mert most én intézkedem!

Aztán kirántotta kardját és intézkedett késelem nélkül. Bátran rásújtott a kutyára egyszer, kétszer, tízszer. Addig vagdalta a fenevadat, míg ki nem adta páráját. S az intézkedés után hüvelybe dugta a véres kardot.

A fáradhatatlan vagdalkozás közben többfelé szétfeccsent a vér. Jóskára is cseppent, melyet azonban észre sem vett.

A hősi tett megszüntette a veszedelmet s azután az emberek a menyasszonyjelöltet vették pártfogás alá és hazavezették. Otthon mindenki elmondott valami részletet az eseményből. az öregapa előtt mindenki érdemet akart magának szerezni és kiderült, hogy valamennyien részt vettek a mentésben. Tódítottak az amúgy is rémületes dologhoz, de Jóska cselekedetéről hallgattak mindannyian.

Végül a kis lány is, a reménybeli menyasszony, szóhoz jutott és az mondta el a falusi gyerekek tettét. A nagyapa legott ráismert a furkós botról meg a nagy csizmáról Jóskára meg Bábira, de hirtelen azt sem tudta, mihez fogjon, annyira megrohanta az a gondolat, hogy a veszettség rettenetes veszedelme talán még ezután is fenyegeti az unokáját. Nem bírta kiállani a szörnyű bizonytalanságot, hanem késelem nélkül elment a rendőrségre, hogy megtudhassa a valóságot.

Akkor még a rendőrség nem volt államosítva, tehát óriási izgatottságot keltett a méltóságos úr nem várt megjelenése, Mert hátha a miniszter „kiküldte” valami vizsgálatra? Akkoriban ilyenek is ki volt téve a szegény rendőri tisztviselő. Hátha valakinek a nyakát fogják kitörni? A rendőrök tehát túlbuzgósággal szögállásba vágják magukat a rendkívüli személy előtt és szalutálnak. Egyikük rögtön elszalad a rendőrkapitányért szokott tartózkodási helyére a kávéházba. És jön a kapitány késelem nélkül. Máskor szigorú arcán most csupa mosolygás ragyog, mélyen meghajtja magát és szokatlanul szelíd hangon udvariaskodik:

– Isten hozta méltóságodat! Micsoda szerencse, hogy szerény hivatalomat kitünteti megjelenésével?

– Nem jött ide hivatalos ember, hanem egy aggódó nagyapa. Szeretnék valami bizonyosat hallani az unokám esetéről.

A kapitány nem tud az egészről semmit, tehát időnyerésül azt mondja:

– Az unokájáról? Parancsoljon kérem helyet foglalni!

A kapitány még mindig nem tudja, mihez fogjon s a rendőrök még mindig tartanak valami vizsgálatról. De amikor veszett ebről kérdezősködik a méltóságos

úr, egyszerre megkönnyebbedik mindegyikök szíve. Hála Isten, csakhogy veszett kutyáról van szó és nem hivatalos vizsgálatról. Legelsőben a kapitány vágja ki magát, gyakorlata van mér az ilyesmiben. Intézkedni kezd:

– Kérem alássan rögtön tisztába hozzuk az ügyet. Azonnal intézkedem. Hol történt az eset, melyik utcában?

S mikor megtudta, hogy a főutcán, akkor kiáltva parancsol:

– Azonnal váltsák fel a főutcai rendőrt és utasítsák jelentésadásra!

A parancsot mindjárt foganatosítják és hamar megérkezik a rendőr, ő már tudja, miről van szó s hogy érdemeit kellő módon kidomborítsa, jelentésében fényesen beigazolja bátorságát, melyet az esetnél tanúsított. Jóskáról ő sem szól semmit, hisz a hivatalos jelentés nem terjeszkedhetik ki a lényegtelen körülményekre.

Csakhogy a méltóságos úr tudta a történet lefolyását s azért nem elégedett meg annyival, hanem a jelentésadó rendőrré merően nézve, azt mondja:

– Kérem hívjanak be az utcáról néhány embert, kik az esetnél jelen voltak.

Míg ez megtörténik, addig a rendőrök irigyen tekintve társukra, azt susogják maguk között:

– Disznó szerencséje van. Bizonyosan megkapja az arany keresztet!

Az utcáról becitált népség kezdetben húzódozik az igazság elmondásától, mert nem tudják, mit akar a rendőrség, már pedig szegény embernek nem jó ujjat hízni a rend uraival. De a méltóságos úr barátságos kérdéseire mégis elmondják a történetet s kiderül Jóskának szereplése. A rendőr kezdetben közbe-közbeszól, de lassankint elhallgat, mert maga is érzi, hogy elvesztette az arany keresztet, mielőtt megkapta.

– De a kapitány ismét feltalálta magát. Megint intézkedik, hogy eloszlassa a rossz benyomást, melyet a rendőr viselkedése támasztott:

– A tizedes azonnal fusson az állami doktorért, hogy bontsa fel az ebet s adjon hivatalos véleményt a veszettségről!

Állami doktornak az állatorvost hívják, mert az ember-orvosok nincsenek államosítva.

A tizedes elrohan, de közben a rendőrkapitány tovább intézkedik; erélyes hangon parancsol:

– Ügyeletes! Futólépésben indulj a városi tiszti orvosért!

Az ügyeletes is elszalad, de még mindig nincs vége az intézkedéseknek. Újra kiált a kapitány:

– Két rendőr itthon marad, a többi rögtön szaladjon szét a városba! Késedelem nélkül hozzanak be mindenkit, akit megharapott a kutya! Ha nem akar jönni önként, akkor állítsák elő karhatalommal!

A rendőrség kivonul és kutatás alá veszi az utcákat. Az erélyes kapitány pedig ismét intézkedni akar, mikor azt mondja a méltóságos úr:

– Talán célszerű lenne azt a két gyermeket is megkérdezni, ki ott volt az esetnél?

A kapitány úr persze nagyszerűnek találja a méltóságos úr indítványát s ehhez képest újra intézkedik:

– Mindakét rendőr rögtön menjen, és hozza be azt a két falusi gyereket az utcáról!

Az utolsó két rendőr is elrohan és a kapitány megtörli izzadó homlokát. A sok intézkedés kifárasztotta.

A rendőrök kint jól dolgoztak, hamar behoztak egy csomó embert a hivatalba és beállították Jóskát meg Bábit. Sőt alig beszélte el Jóska a dolgot, már beront az állami orvos is. Csak épen tiszteleg a méltóságos úr előtt, s rögtön kiáltja:

– A kutya hulláját hamar megvizsgáltam, s mondhatom, hogy a veszettség így is megállapítható. Mert az eb gyomrában zöld fű és szőr találtatott. Biztos, hogy vérében megtaláljuk a veszettség bacilusát.

Nagy csöndesség támad az orvos szava után. A méltóságos úr szinte megszedül a szakvéleményre. Teremtő Isten, hátha megkapja a rettentő bajt az unokája?

Egyszerre Jóska szava hallatszik a csendben:

– Az a kutya nem volt veszett. Egészséges kutya gyomrában is van fű meg szőr.

Mindenki Jóskára néz és az arcok mosolygásra húzódnak. Azonban az állatorvos annyira felbőszül az illetéktelen beavatkozáson, hogy mérgesen kiált:

– Ostoba beszéd, ennek a betyárnak fogalma sincs a szaktudásról!

Hohó! A betyár titulus Jóskának eszébe juttatja az anyai figyelmeztetést. Még bizony megbüntetik! Tehát hallgat. A méltóságos úr azonban meg van vigasztalva Jóska megjegyzésétől és megszólal:

– Orvos úr, kérem legyen szíves arra válaszolni, hogy nem lehet-e találni egészséges ebnek a gyomrában is füvet meg szőrt? Én azt hiszem lehetséges.

Persze az állami orvosnak van annyi esze, hogy nem helyezkedik szembe a méltóságos úr nyilvánosan kimondott véleményével, különösen, ha a méltóságos úr egy valóságos miniszter sógora. Most tehát imígy véleményez:

– Igenis lehetséges, ha méltóságod úgy véli!

A diplomatikusan feleletre a méltóságos úr megkönnyebbülten mosolyog. Hála Isten, akkor talán nincs baj.

Ekkor már belépett az emberorvos is, aztán akár hiszik, akár nem, mégis úgy történt, hogy a kapitány mindjárt intézkedett megint:

– Doktor úr, vizsgálja meg ezt a két gyereket! Haladéktalanul fel kell vinni őket a Pasteur-intézetbe, mert be kell oltani a veszettség ellen!

– Minket nem!

Ezt a váratlan feleletet megint Jóska kiáltotta közbe. A kapitány nem hisz a fülének: ez a poronty mer vele kikötni? Vele, az erőskezű kapitánnyal? Haragra gerjed, de a méltóságos úr miatt kénytelen magát türtőztetni és szelíden kérdi:

– Aztán miért nem?

Erre is megfelel Jóska:

– Mert nem akarom!

Ez bizony nem volt valami tetszetős beszéd s a kapitányt a guta kerülgeti visszafojtott haragjában, mert nincs módjában kézzel foghatóan megmagyarázni ennek a vad csemetének a rendőrség iránt való engedelmességet. Izzadni kezd,

zsebkendőjével megtörli homlokát, és az előbbinél is szelídebb hangon kérdi Jóskától:

– Miért nem akarsz kis fiam?

Jóska megint megadja az értelmes választ:

– Mert minket nem harapott meg a kutya.

Hát ez igaz. A méltóságos úr „újfent” mosolyog, s hogy valami újabb intézkedéstől megmentse a gyerekeket, siet közbeszólni:

– Orvos úr, még csak az ön véleményét óhajtánánk hallani. Azt hiszem, talán mellőzhető az intézetbe szállítás?

Most már tudja az emberorvos is, hogy mi a méltóságos úr óhajtása s ezért miután megvizsgálta Jóskát és Bábit, imígy „véleményez”:

– A fiú arcán talált vér csak úgy freccsent rá s veszettséget nem okozhat. Semmiféle sérülés nem fedezhető fel a két gyereken, tehát véleményem szerint semmi esetre sem forog fenn veszély és nem szükséges őket elszállítani az intézetbe.

Jóska nem tudja, hogy e hazában mindenhez protekció kell s így holtáig azt fogja hinni, hogy az igazságnak köszönheti a Pasteurintézettől való megszabadulását.

A nagyapának most már eloszlott minden aggodalma az unokája miatt, azonban úgy látszik a két gyereket a netáni további rendőrségi intézkedéstől elvonni akarja, mert megfogta Jóskának a jobb kezét, Bábinak a bal kezét, egyet biccentett a fejével a kapitány felé és azt mondja:

– Köszönöm a szíves intézkedést, látom, hogy a rendőri közigazgatás most is olyan jó, mint régen! (A kapitány krákolgott a dicséretre, pedig talán nem is csúfolódásból mondták.) Csak még arra kérem, kapitány úr, telefonáltasson a feleségemnek, hogy legyen sok kávé meg finom kalács uzsonnára, mert vendégeket viszek. Ezt a két gyereket jutalmazom meg ozsonnával.

Ezután kifelé indul, de közben még hozzáteszi:

– Igaz ni! Az eb hulláját okvetlenül fel fogják küldeni felülvizsgálat végett; az eredményről tehát értesítést kérek!

– Szolgálatjára méltóságos úr!

(Mindjárt megjegyezzük, hogy pár hét múlva megérkezett a hivatalos vélemény: a kutya veszettsége megállapítást nyert.)

Valahára elment a méltóságos úr, és maga vezette a két gyereket az utcákon. Mindig több és több ember csoportosult utána, hogy láthassa, miként megy a tarisznyás fiúval meg a csizmás lánnyal.

Nohát a rendőrségtől éppen idején ment el, mert a kapitány még csupán az iránt intézkedett, hogy telefonozzanak a méltóságos asszonyhoz, de már nem tudta magát tovább türtőztetni, hanem kifutott a szabad levegőre (hogy a mérge miatt meg ne üsse a guta), s rohanása közben így kiabált:

– Halvány sejtelve sincs, hogyan kell intézkedni és mégis belekontárkodik ilyen marha az én hivatalomba! Nyilvánosan megszégyenített, mert nem hagyta helyben az intézkedéseimet! Csak ne volna a miniszter sógora, majd adnék én neki, ha méltóságos úr is!

A nagy méregé azonban nem használt semmit se, mert az „érdekeltek” nem érezték hatását és jókedvűen lépegettek az utcán, míg egyszer csak Jóska kihúzta kezét a méltóságos úrból, azt mondván:

– Most megkeressük a Zsiga bácsit, aztán elmegyünk az édesapánkhoz!

Csakhogy a méltóságos úr nem ereszti el olyan könnyen az áldozatait, inkább hozzájárul előterjesztéséhez: ő is elmegy velük. Azt mondja:

– Lám, erről megfeledkeztem, pedig az idő sürget, mert már négy óra. Menjünk hát!

Mind a hárman bementek az Arany Koronába, hol szerencsésen megtalálták Zsiga bácsit. Ha már itt volt a méltóságos úr, hát egyúttal a vendéglősnél holnapra fiákért fogadott, amely haza fogja vinni a két gyermeket Mumorba. Megérdemlik ezt a kis jutalmat. Zsiga bácsi lesz a kocsis.

Általános örömet keltő emez intézkedése után a méltóságos úr a társadalmi törvény teljes mellőzésével meghívta Zsiga bácsit, hogy tartson velük: a kórházban meglátogatják a beteget. Erre Zsiga bácsi annyit válaszolt:

– Menjünk hát!

És azonnal elindulának mind a négyen a gimnáziumba, hol azonban némi akadály merült fel: Zsiga bácsit nem akarták beereszteni, mert csupán a sebesültek hozzátartozóinak van megengedve a bemenet. Zsiga bácsi pedig nem tudta hazudni, hogy rokon. A méltóságos úr más szempont alá esik, mert „hadsegélyező bizottsági tag”, kinek szabad bejárása van. Szerencsére jött a főorvos, egy erdélyi ember, ki itt a szomorúság helyén is mindig mosolygott s ezzel a betegekben reményt ébresztett. Zsiga bácsi már ismerte hírből, mert imigy szólt: „Itt a Pajtás doktor. Az majd beereszt.” Mindenki Pajtás néven ismerte, pedig Miklós Sándor a neve, s az volt a híre, hogy mindenkin segít. A méltóságos úr egy szavára csakugyan enyhített a mosolygó szikulus a rendeleten is, azt mondván:

– No, hát jöjjenek be mindnyájan, de szigorúan kikötöm, hogy semmit sem beszélnek, mert nem szabad izgatni a sebesültet!

Hát a gyerekek betartották a parancsot. Jóska megcsókolta apja kezét, mely kívül feküdt a takarón és csupán annyit mondott:

– Édes apám!

De Bábi sem maradott hátra, ő is odafurakodott, megcsókolta az apai kezét és szintén csak azt mondta:

– Édes apám!

A beteg feléjük fordította bágyadt szemét, s hirtelen felemelkedett. A mozdulatra az orvos mindjárt szólt:

– Ohó pajtás! Így nem alkuszunk! Békében kell maradni, mert másképp nem gyógyítom ki!

A sebesült mintha mosolygott volna kicsit, s a gyermekektől halkán kérdezte:

– Hát anyátok?

E vakmerőségre az orvos megismételte a rendeletet:

– Pszt! Egy szót se, másképp kiküldöm a látogatókat!

Ez erős fenyegetés miatt majdnem folytonos hallgatásban töltöttek el negyedórát, mely idő alatt a gyerekek nem tettek mást, mint felváltva simogatták apjuk kezét. Csupán Zsiga bácsi próbálta semleges térre vinni a beszédet, és elmondani a szükséges tudnivalókat: hogy az anyjuknak semmi baja, s hogy a gyerekek szalonnát hoztak, végül, hogy a gyerekek holnap ingyen fuvarral utaznak vissza Mumorba.

Mumor említésénél a sebesült megint akart valamit mondani, de az orvos felemelte mutató ujját, miért is csupán azt suttozta:

– Adjatok kis szalonnát!

Az orvos beleegyezett:

– Egyék hát pajtás, ha tud, de csak vigyázzon!

Zsiga bácsi felaprózott a szalonnából és a kukoricás kenyérből is vágott. Pajzs Adorján boldogan majszolta a finom hazai eledelt, mely után oly sokáig vágyott.

Hogy pedig a sebesült ne gyötörje magát a beszéddel, hát az orvos mesélni kezdett:

– Dicső bolondságot csinált ez a sebesült pajtás!

A látogatók mind odanéztek a tréfás orvosra, s a méltóságos megkérdi:

– Ugyan mit?

– Hát mikor ennek a pajtásnak a századja Boguszlawka falu mellett feküdt hónapokon keresztül beásva, egyszerre telefonon jött az ezredes parancsa: „Balra”. Tudniillik a századnak bal felé kellett volna húzódnia, A mindenáron verekedni akaró elkeseredett honvédek azonban úgy továbbították a parancsot: „Rajt!” A közvitéztek aztán a kezdetben halkán továbbított parancsot a végén már harsogják: „Rajta! Rajta! Előre!” S rohannak az ellenségre feltartóztathatlanul, a tiszték hiába igyekeznek őket visszatartani.

– No még ilyet sem hallottam. Szól közbe a méltóságos és megcsóválja a fejét.

– Hát nem is igen fordult elő ilyen a hadsereg történetében. De a folytatás még rendkívül volt. Ugyanis az elő nem készített váratlan roham annyira meglepte a fedezékben levő orosz csapatot, hogy felemelt karral, remegve kért kegyelmet azt kiabálva: „Bozse moj! Bozse moj!” Meg volt nyerve a csata.

A beteglátogatók szótlanul figyelnek, de a méltóságos úr nem tudja fékezni elragadtatását, neki beszélnie kell, ha mindjárt kél szót is s azt mondja:

– Nagyszerű esemény? Ugyan mi lett a vége?

– A népfelkelők azonnal hátra szállították az elfogott ellenséget, de a tűzbejött harcosoknak még mindez nem volt elég. Pajzs még beszaladt néhány komával a faluba s csakhamar behoznak onnan egy tucat orosz foglyot. Ekkor valamelyik házból pár lövés esik és Pajzs Adorjánt két golyó éri: egyik a karján, honnan mingyár kivették, másik pedig keresztül szaladt a tüdején és a hátán jött ki. „No ennek a szegénynek kámpec!” véleményyezték a szanitécek.

A méltóságos megint a fejét ingatta s azt mondta:

– Hihetetlen esemény!

A mosolygó doktor vidáman folytatja:

– Ohó, a java még hátra van! A megnyert ütközet után szigorú vizsgálat indult meg, hogy ki volt az, aki megmásította a parancsot. Persze senki se vallotta ki, sem pedig nem ismerte be, a hogy ő cselekedte. Csupán az derült ki, hogy a katonák már régebben készülődtek szembeszállni az ellenséggel, mert nagyon megunták az egy évnél is tovább tartó háborút és a rokitnói mocsárban a csúszásimászást. Bosszúsan szokták mondogatni: „Verjük meg a ruszkit, aztán menjünk haza!”

– Hát persze, ez tiszta sor. Ilyen röviden még a legnagyobb hadvezér sem fejezte ki a háború célját! Szólt elismerően a méltóságos úr.

Erre már Zsiga bácsi sem állhatta meg, hogy azt ne mondja:

– Hát bizony, jól csinálták!

Az orvos nevetve biccent a fejével, s tovább mesél:

– Jól csinálták, de nagy bajt hozott rájuk. Mert a parancs ellenére kivítt diadalért Mária Terézia-rend dukált volna, ha tiszt cselekedte volna, de így föltétlenül föbbe lövik azt a komát, aki megmásította a parancsot s ez által a váratlan csatának okozója lőn.

De hát ez nem derüli ki, s nem is valami erősen nyomozták. Mindezeket pedig Pogány Kázmér hadnagy, a honvédezred történetírója levélben közölte velünk.

A méltóságos úr megint ingatja fejét s azt mondja:

– Nagyszerű!

A nagy érdeklődésre az orvos még tovább beszél a rendkívüli történet hősről:

– Pajzs Adorján pedig a szanitécek szakvéleménye dacára sem halt meg, sőt már tíz nap múlva azt követelte, hogy szállítsák haza mindenáron. Eleinte mosolyogtak a lehetetlen kívánságon, de annyira ragaszkodott hozzá, hogy a könyörgésnek az egyik koma nem tudott ellenállani, kilopta az ideiglenes spítálból és betette egy vasúti kocsiba. Pajzs aztán ideért négy napi és négy éjszakai rettenetes utazás után, anélkül, hogy a folytonos rázás valami nevezetesebb bajt okozott volna neki. Még csak láza sem volt. S ma már bizonyosan merem állítani, hogy felgyógyul és pár hét múlva hazamehet üdülni. Aztán teljesen egészséges lesz. Nagyon erős ember ez a pajtás!

Jóska a fejével integet. Bábi is. Ők már régóta tudják, hogy az édes apjuk erős ember.

Egyszeresük a szikulus kiveszi zsebéből a duplafedelű arany óráját és felpattintja. Erre a ravasz figyelmeztetésre a méltóságos úr is megnézte a zseboráját és csodálkozva szól:

– Tyű, már elmúlt öt perccel a beteglátogatásra kitűzött idő! El kell búcsúznunk.

A szomszéd ágyakban fekvő betegek, közülük Tóth Zoltán szerkesztő is, mosolyogva hallgatják a szigorú korlátok közt lefolyt látogatást.

De a sors kegyetlensége miatt nem zúgolódnak sem a gyerekek, sem a beteg. Megtanultak ők túrni. Pajzs Adorján végig simít kezével a két gyerek arcán: „Szót fogadjatok anyátoknak!” ez a búcsúja. Jóska megint megcsókolja apja kezét és azt mondja:

– Isten vele édesapám!

Bábi fölhasználja az alkalmat, Ő két csókot cuppant apja kezére és szinten annyit mond:

– Isten vele édesapám!

És csendesen kijönnek az utcára, hol a méltóságos úr azt mondja Zsiga bácsinak:

– Most aztán elviszem a gyerekeket a feleségemhez, mert másképp kikapok tőle!

Jóska olyasmit morgott, hogy ők Zsiga bácsival mennek. De Zsiga bácsi leinti: „Ti csak menjetek a méltóságos úrral! De te Jóska a látogatás után Bubival együtt keress meg az Arany Koronában.”

Elváltak tehát. Zsiga bácsi a hivatalába nézett az istállóba, a gyerekek pedig elmentek a méltóságos úrral.

A fehér kezű néni meg a reménybeli menyasszony olyan szívesen fogadták a két gyereket, hogy szinte sok is volt a jóból. A vad gyermekeknek el kellett szenvedniük a néni cirógatását, meg a szemtől szembe való dicséret kínját.

Közben kávéét kellett enniük. Finom, illatos kávéét, aminek a nevét már előbb is hallották ugyan, de még sohasem találkoztak vele. Hozzá milyen kalácsot kaptak. Omlósat, hogy alig lehetett kézben tartani. Itt ugyan nem nehéz elszenvedni a háborús szükséget!

Jóska szökésre gondolt, de hamar belátta, hogy lehetetlen. A néni folyton vele foglalatoskodott, s úgy jóllakatta a két gyereket, hogy alig szuszogtak.

A dühös ebbel való esetet is elmondatták vele újra meg újra. Mindenki adott hozzá valamit. Szinte kapóra jött, hogy János (ki valamikor huszár volt, mielőtt hivataloszolgai fényes állását elnyerte s gazdájával együtt ment nyugdíjba), erős hangon jelentette:

– Jelentem alássan megtalálták Keller György urat. A pék udvarán volt, az ölfarakás tetején.

Erre a méltóságos úr a váratlan kijelentést tette:

– János, ha még ide mer jönni az az úr, hát szó nélkül ki fogod dobni. Aztán majd gondoskodom, hogy ne legyen nélkülözhetetlen, hanem a vitézi voltát mutassa ki Galíciában!

A parancsra János kétfelé törülte bajuszát és azt válaszolta:

– Tessék csak rám bízni!

Ímígy lőn semmivé Jóska miatt egy szerencsétlen házassági frigy.

A nagymama pedig öreg asszonyok szokása szerint „örökemléket” akart Jóskának adni. Levette kebléről az aranyláncos Máriaérmet, és Jóska nyakába szándékozott akasztani. Jóskának azonban még idejében sikerült elkapni fejét és szégyenkezve tiltakozott:

– Nem való férfinek az olyan!

A nagypapa nagyokat nevetett. Ilyen kedvére való legényre még nem akadott. Bólintgatva igazat adott a – férfinak:

– Úgy van Jóska, ne engedj az asszonyoknak!

De a nagymama nem nyugodott, a kudarc után Bábit kísértette meg: legyen az övé a tündöklő holmi!

Bábi szeme csillogott a gyönyörűségtől, de mégse mertte elfogadni az ajándékot, hanem bátyjára tekintett és azt susogta:

– Nem szabad, úgy-e Jóska?

– No, most mutasd ki a bátorságodat, Jóska! A hölgyekkel szemben nem olyan könnyű, mint a dühös kutyával! nevetett a méltóságos úr.

Most került ám csak pácba Jóska! Tanácstalanul sütötte le szemét a nagy csizmára. Láthatóan tusakodott magában, hogy kimondja-e a szót: „Nem szolgáltunk rá” – amivel az ügy el lett volna intézve s akkor hiába kért volna a nagymama, aki édes testvére egy miniszternek. Közben azonban Jóska rá talált tekinteni Bábira, mire megrándította vállát és kapitulált. Azt mondta csendesen:

– No hát nem bánom!

Ennyi akadály legyőzése után Babié lett az arany ékszer.

Hanem ezzel még nem lett vége a dolognak, mert másféle ajándékokat is raktak a tarisznyába meg a kosárba, melyekre nézve meg sem kérdezték Jóskát, hogy elfogadja-e? A tarisznyát telegyömösölték cukros süteménnyel, melyről Jóska mindjárt megállapította magában, hogy az úton össze fog törni. Bábi kosarába pedig egy pár sárga cipő került, melyet a megmentett menyasszony hozatott a boltból s melyet a sáros Mumorban csak nyáron lehet viselni, amikor Bábinak sokkal jobban esik mezítláb járni.

De már éjjeli szállással hiába kínálták meg a gyerekeket. Jóska határozottan kijelentette:

– Nem lehet. A Zsiga bácsinál hálunk, mert otthon megígértük. Böcsületes ember megtartja szavát!

A méltóságos úr belátta, hogy Jóskát a becsülettől eltántorítani nem illik s azért nem erőltette a dolgot. Hanem a búcsúzaskor azt mondta:

– Te nagyon tartalmas ember vagy Jóska, s azért sohase fogod kihasználni a szerencsédet. A nehéz ember mindig alant marad.

Jóska nem igen értette meg a bölcselkedést, de azért igyekezett erre is megfelelni. Tehát azt mondta;

– PásztoreMBER lesz belőlem!

E büszke kijelentés után kerültek vissza Zsiga bácsihoz, ki még elvitte őket a városba nézegetni, hogy a hátralékos néhány órát felhasználják tapasztalatszerzésre.

Hogy mi mindent látott Jóska meg Bábi városban este, arról egész életükön fognak beszélni.

Sőt már a városban töltött éjszakának nagy része is beszélgetésben múlt el. Zsiga bácsi többi közt megkérdezte:

– Mit gondoltál Jóska, mikor megláttad a veszett kutyát?

Jóska felel:

– Azt gondoltam, hogy harapós kutya, aztán féltettem a Bábít!

Zsiga bácsi megint kérdez:

– De, ugye féltél a dühös kutyától? Mi?

Jóska mosolyog s fölényesen felel:

– Ejnye, hát Zsiga bácsi se tud többet, mint a városi emberek? Iszen nincsen
veszett kutya – télen!
(Vége)